יום א', י"ד בתשרי תשע"ז (16 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

יהודית בונה סוכה באושוויץ

הנכדים של יהודית כבר לא מבקשים שתוריד את ה"בד המרופט והבלוי", שמדי שנה מוצמד אל דופן הסוכה הגדולה ומהווה ניגוד משווע לדפנות החדשות ולשלל היצירות שמקשטות אותה. הם גם יודעים שסבתא לא ממש יושבת איתם בסוכה. היא יושבת עם חברותיה, לאה ובלומי, רבקה וחנה.

יש שני דברים שמזכירים לסבתא בכל אחד מ-365 הימים במעגל השנה את מה שעבר עליה בתקופת השואה: המספרים הירקרקים שעל היד וה"סוכה" שהיא וחברותיה תפרו במו ידיהן.

בביתה של יהודית פרלמן בקנדה ההכנות לחג בשיאן. היא כבר שלפה את הארגז היקר מהארון. "בלי הבד הזה אני מרגישה שאיני מקיימת את מצוות סוכה כהלכתה", היא מצהירה בקול נרגש. כי רק היא נשארה לסיים את מצוות הסוכה שהן התחילו שם במחנה. היא מתחילה לגולל את סיפורה, מוהלת אותו בדמעות. איך אפשר שלא?

"גם אם יכתבו מיליוני ספרים, אין מילים שיכולות לתאר את מה שהתרחש שם, אבל חשוב שנר הזיכרון יבער ללא הפסקה. ההשפלה שם, במחנה אושוויץ, הייתה איומה. זה היה נורא יותר מהרעב ששרר ומתת התנאים", יהודית נרעדת לרגע.

"גזלו את טיפת הכבוד האישי שלנו במכות ובמילים משפילות עד עפר. הפכנו לשלדי אדם מהלכים, אבל מה? נאחזנו באמונה, בערכים שקיבלנו בבית. הגעגועים אכלו כל חלקה בלב, כששכבתי שם בתום יום עבודה מפרך, חשבתי על אמא, על אחיותיי הצעירות וזה מה שהחזיק אותי, נתן לי תקווה לחיות. רציתי להתאחד איתן."

מה עם סוכות?

יהודית, לאה, בלומי, רבקה וחנה היו חברות טובות במחנה ההשמדה באושוויץ. ימים קשים עברו על יהודית במחנה. החברות שעימה היו מעט אור בחשכה, תחליף למשפחה. בתוך התופת ניסו לשמור על הזהות היהודית שלהן בכל מחיר, כדי להישאר שפויות. למרות הרעב, הפחד וההשפלה היומיומית, הן חיזקו זו את זו ודיברו על כך שהן יהודיות, בנות לעם מיוחד ששרד דורות רבים, למרות שרבים ניסו להשמיד ולהכחיד אותו. גם הן תשרודנה. הן זכרו את כל חגי ישראל והשתדלו "לחגוג" אותם, אפילו וירטואלית.

"לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ."
מתוך פרק התהלים [כ"ד] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים וחג שמח לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל

יום א', י"ד בתשרי תשע"ז (16 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

הימים הנוראים היו בפתח והן שאלו את עצמן מתי יגיע הסוף לסבל הנורא. יום כיפור התקרב. דווקא ביום הצום, היא נזכרת, חילקו להן הארורים אוכל מזין ומשביע, פירות וירקות טריים, לחם לבן וחמאה. היא וחברותיה נמנעו מלטעום.

"בגמר הצום שכבנו מותשות, בטוחות שהמוות יגאל אותנו בדקות הקרובות", נזכרת יהודית. "ואז, מתוך הערפל, עלתה השאלה: 'מה עם סוכות?' לחשה לאה. 'מה זאת אומרת, מה עם סוכות?' שאלה חני. ואני שקעתי במחשבות. כאב פילח את ליבי. רק הזכרת שם החג קרעה את לבי לגזרים. נזכרתי בסבא שהיה אוחז בהתרגשות אתרוג מהודר וריחני שקנה. נזכרתי באבא בונה את הסוכה עם אחי הגדולים, ואיך אפשר לשכוח את החלות המתוקות של אמא, שטעמן נימוח בפה? ואת בגדי החג שסבתא תפרה לנו?

"אי אפשר לשכוח. טעם מר עלה בפי. סחרחורת איומה תקפה אותי. 'חייבים לבנות סוכה!' קבעה לאה. 'לבנות סוכה?' לא ידעתי אם לצחוק או לבכות". יהודית בוכה עכשיו. גם אז היא בכתה.

תופרות בכל דקה אפשרית

'"נתפור סוכה מבד!' לאה שלפה חוטים ומחטים מתחת לדרגשה", ממשיכה יהודית לספר ליושבים בסוכה. "לא שאלתי אותה מאיפה האוצר הזה ואיך לא גילו אותו בחיפושים. במחנה לא שואלים שאלות. היא קרעה חלק קטן מהבגד שלה. 'נתפור את התפר הראשון בלילה, ומחר נמשיך, נשיג בדים. בנות, לעבודה!" ובהתרגשות של מצווה, התפר הראשון יצא לדרך.

"למחרת היום הצליחו הבנות להשיג חולצות ישנות, ואפילו השיגו מקאפו המחנה סדינים ישנים שנועדו לזריקה". עד היום אין ליהודית מושג הכיצד אותה קאפו אכזרית נענתה לבקשתן, מבלי שחקרה לעומק לשם מה נועדו הסדינים.

"בין יום כיפור לסוכות ניצלנו כל דקה אפשרית ותפרנו את קרעי הבדים", היא ממשיכה לספר. "ההתלהבות והתקווה השכיחו מאיתנו את הרעב הנורא, את הפחד האיום, הבריחו את צלו של מלאך המוות מהצריף. במבט לאחור אני לא כל כך מבינה את מה שעשינו. פשוט רצינו לעשות משהו בתוך התוהו ששרר, משהו שייתן לנו אחיזה לעתיד טוב יותר."

וכך, בצלו של המוות, בין עבודת פרך אחת לשנייה, בין לעיסת קליפות תפוחי אדמה וריח של מוות שהיה באוויר, ישבו חמש חברות וניסו להקים סוכה. כנראה שמישהי הלשינה לקאפו, כי אחרת איך אפשר להסביר את פשר המסדר הפתאומי שנערך באישון לילה? "לקום!" קול צעקה החריד אותן.

"לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ."
מתוך פרק התהלים [כ"ד] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים וחג שמח לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל

יום א', י"ד בתשרי תשע"ז (16 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"מה עושים? יושבים בסוכה"
"היא נכנסה פנימה", מספרת יהודית. "הקאפו, במגפי העור המצוחצחות שלה, הביטה לעברן בלעג של אחת שיש לה הכל, ואז ניגשה לדרגשה של לאה ושלפה משם את פיסות הבד התפורות זו לזו.

'"מה זה?' שאגה בחייתיות. 'אתן מנסות לברוח בעזרת בד מלוכלך?' קולה החריד את הצריף. 'לא, אנחנו בונות סוכה', השיבה לאה באומץ והישירה מבט לעברה של הקאפו. 'סוכה?' קול צחוק אדיר פרץ מגרונה. 'סוכה?' ואז החלה לדרוך עם מגפי העור השחורות שלה על הבד שכמעט סיימנו את תפירתו ואחר השכיבה אותנו ארצה ודרכה עלינו בכל הכוח, עד שבאה על סיפוקה כשזבנו דם.

'"הנה, קחו לכן את הסוכה שלכן', היא זרקה את הבד הקרוע לחתיכות על הרצפה ועזבה את הצריף כשקול צחוקה מהדהד. בכך לא נסתיימה הפרשה. למחרת ערב חג הסוכות, הקאפו נכנסה לצריף שוב, וקראה בקול: 'רציתן סוכה? בניתן סוכה? אני רוצה לראות את כולכן יושבות בסוכה. ואם לא, תענשנה קשות'"!

"פחד מוות אחז בנו", מספרת יהודית, קולה עולה ויורד, חנוק מדמעות. '"מה עושים, לאה?' כולנו תלינו עיניים בהוגת הרעיון. 'מה עושים? יושבים בסוכה', פסקה בקול בוטח. היא הרימה את הבד מהרצפה, אחזה בצידו האחד, ציוותה על כל אחת מאיתנו לתפוס פינה אחרת, ואז החלה לעטוף את גופה בבד, ואנחנו אחריה, ישבנו מחובקות בתוך ה"סוכה" שלנו, הבד עוטף אותנו מכל הצדדים. הקאפו עמדה בצד מחרישה, כנראה שלא ציפתה למחזה הזה.

"השמש כבר שקעה, הרחנו את הלילה מבעד לגדרות התיל. 'ברוך אתה השם... לישב בסוכה', קולה של לאה רעד. כולנו פרצנו בבכי נסער. באותו רגע הרגשנו מוגנות. הבד שעטף אותנו נתן לי תחושה שמישהו למעלה שומר עלי. פתאום לא ראינו את הקאפו, גם לא שמענו מה קורה סביבנו. כל אחת מאיתנו התייחדה עם הסוכה הפרטית שלה.

"הקאפו המשיכה לעמוד מספר דקות ובהחלטה רגעית עזבה את הצריף. אנחנו נותרנו כך לפחות שעה, בוכות בשקט, מעלות זכרונות פרטיים ומקוות לעתיד טוב יותר."

כל נכד נוסף - הוא נקמה

מספר חודשים לאחר מכן המלחמה הגיעה לסיומה. בלומי וחני לא זכו לשמוע את פעמי השחרור. הן נפחו את נשמתן מספר ימים קודם לכן. יהודית, רבקה ולאה נאלצו לפסוע יחד עם השרידים האחרונים שעוד נותרו בצעדת המוות, שלאחריה קברה יהודית את שתי חברותיה.

"לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ."
מתוך פרק התהלים [כ"ד] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים וחג שמח לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל

יום א', י"ד בתשרי תשע"ז (16 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"זכיתי להתחתן עם ניצול שואה ולהקים משפחה לתפארת", מספר יהודית פרלמן. "כל נכד שמתווסף למשפחה הוא בשבילי עוד נקמה מתוקה. נצח ישראל לא ישקר."

הבד של הסוכה הגיע אליה באופן פלאי. אחת מהניצולות האחרות מהצריף שמרה אותו. כששמעה שיהודית בחיים יצרה איתה קשר ונתנה לה את הזיכרון היחיד האמיתי מלאה ומהחברות.

מדי שנה בחג הסוכות יהודית מצמידה את הבד הזה לדפנות הסוכה היפה שלה. "בזמן הזה, שאני עוטפת את הסוכה שלי בסוכה של הבנות מהצריף, אני יודעת שזה מעין נר זיכרון לבחורות נפלאות שנרצחו רק משום שהיו יהודיות ולא עשו רע לאיש. אני בטוחה שהן יושבות בסוכת צדיקים, שם בשמיים, ואני רוצה שכולם ידעו אילו מעשי גבורה היו שם, בתוך התופת. דווקא בחושך הנורא - שם התרחשו מעשי הגבורה האמיתיים". יהודית עוצמת את עיניה. מנסה לשלוט על בכייה, שמאיים להתפרץ שוב.

כאשר אורח מזדמן לסוכתה של יהודית ומרים גבה למראה הבד המוזר, הוא שומע את הסיפור המרגש, ומבין שאת הסוכה הזאת אי אפשר לנצח! [**מקור**]

"לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ."
מתוך פרק התהלים [כ"ד] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים וחג שמח לכל בית ישראל!
הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה **לכל** חולי ישראל